

Dr. RUDOLF HYNIE:

K otázce právní povahy Společnosti národů.¹⁾

Společnost národů — pojímáme-li ji jakožto právní řád — jest částí mezinárodně-právního řádu obecného, uvnitř kterého se nalézají mimo ni ještě celá řada jiných mezinárodně-právních řádů partikulárních. Ke vzniku takovéhoho užšího mezinárodněprávního okruhu dochází vlastně pokaždé, kdykoliv určitá skupina států, po příp. i jiných společenství právních, nestátů, dohodne se^{1a)} na tom, že v té a té záležitosti nebudou ve vzájemných mezinárodněprávních stycích uvnitř dotyčné skupiny platiti ustanovení norem mezinárodního práva obecného, nýbrž zvláštní normy mezinárodněprávní, speciálně za tím účelem sjednané.

V mnoha případech nebudou míti tyto partikulární normy a jimi vytvořená mezinárodněprávní společenství patrnějšího vlivu na nějaké zvláštní, právně významné sblížení (spojení) členů skupiny dotyčných smluvních společenství právních. Avšak v řadě případů dojde mezi státy, které se dohodly na určitých partikulárních normách mezinárodněprávních, přece k užšímu a pevnějšímu spojení. Bude to ve všech těch případech, kde předmětem podobné mezinárodněprávní dohody jsou záležitosti zvláště důležité a významné, jejichž úprava vyžaduje obyčejně celého souboru normového, a kde dojde zmíněnými společenstvími právními ke zřízení zvláštních mezinárodněprávních orgánů.

Skupiny takových právních společenství, jež se v uvedené formě vyskytují (vykazují především speciální mezinárodněprávní orgány), označujeme jménem mezinárodněprávních sdružení států, přidržující se tak označení, používaného velkou většinou spisovatelů.²⁾ Názvem mezinárodněprávní sdružení států míníme zde totiž ona spojení různých právních

---

¹⁾ Zkrácená stať z připravované práce o kompetencích Společnosti národů jako právní osoby.

^{1a)} Nemusí to býti povždy dohodou výslovnou.

²⁾ O odchýlném stanovisku *Kelsenovu* viz dále.

společenství, jež chceme odlišiti naproti státním sdružením (spojením) zcela jiného druhu, totiž naproti t. zv. státoprávním sdružením států. Mezinárodněprávní spojení států vyznačují se totiž tím, že ve sdruženích tohoto druhu vzájemné vztahy a poměry mezi jednotlivými jejich státy členskými nejsou jediné a výhradně normovány spolkovou ústavou, jak tomu je tak u státoprávních sdružení států.³⁾ V mezinárodněprávních sdruženích států bývá samotnou ústavou upravována pouze část vzájemných členských vztahů a styků — podle zvláštních okolností toho kterého spojení států — kdežto jinak všechny styky ostatní zůstávají i nadále podřízeny obecným normám mezinárodněprávním, jak tomu bylo před spojením v dotyčný útvar spolkový.⁴⁾ Odtud název této skupiny — mezinárodněprávní spojení států.

Toto odlišení skupiny mezinárodněprávních sdružení států od ostatních možných případů spojení států — zneuznává Kelsen. Svůj názor zdůvodňuje poukazem na to, že pro takovéto rozlišování spojení států na sdružení mezinárodněprávní a státoprávní není a nemůže býti způsob jejich vzniku směrodatným.⁵⁾ Tento Kelsenův poznatek — jehož správnost taktéž uznáváme⁶⁾ — neodporuje však ještě nikterak tomu, abychom na základě zcela jiného kriteriá, totiž na základě onoho, jehož jsme použili výše, neosamostatnili v této veliké skupině nejrozmanitějších sdružení státních zvláště skupinu sdružení mezinárodněprávních v uvedeném smyslu.

Takovéto rozlišení⁷⁾ je tedy plně ospravedlněno, a to zcela

³⁾ Ač i zde může ústava (výslovně nebo mlčky) připustiti, aby určité právní vztahy mezi jednotlivými členy tohoto sdružení anebo mezi těmito a státy třetími upravovalo stávající právo mezinárodní. Pamatovali si však dlužno, že takovéto mezinárodněprávní normy v těchto případech platí pouze potud, pokud ústava takovouto úpravu sama ponechává v platnosti.

⁴⁾ Shodně *Verdross*, Die Verfassung der Völkerrechtsgemeinschaft, 1926, strana 99 a násl.

⁵⁾ Srovn. *Allgemeine Staatslehre*, 1925, str. 195 a násl.

⁶⁾ Z toho důvodu i my odmítáme běžné dělení sdružení států na smluvní s jedné strany, a ústavní s druhé strany, jak se s ním v literatuře setkáváme.

⁷⁾ Na věci nic nemění, že obě skupiny mohly by si býti někdy velmi podobny. — Viz *Verdross*, *uv. m.*, str. 110 a násl.

bez rozdílu, jaké jest naše východisko v nazírání na základní otázku poměru práva mezinárodního ku právu vnitrostátnímu. Ani pojetí monistické není tomu nikterak na překážku.⁸⁾

Nám se zde jedná o Společnost národů. Jest ji vřaditi do jedné z uvedených skupin sdružení států a určiti nejvhodnější typ příslušné skupiny, který by se na Společnost národů nejlépe hodil.

Z toho, jak jsme charakterisovali vzájemný rozdíl mezi zmíněnými oběma skupinami sdružení států, nám nebude ne-nesnadným poznati, že Společnost národů může za daného právního stavu náležeti toliko skupině mezinárodněprávních sdružení, a připojme hned, že nejlépe tento útvar se dá vyjádřiti typem spolku států.⁹⁾

Společnost národů možno beze všeho čítati mezi spolky států, i když v jejím případě členy mohou býti a skutečně jsou i právní společenství, jež se neoznačují „státy“, totiž dominia a kolonie, „jež si svobodně vládnou“.¹⁰⁾ Byť i poslednější společenství právní nebyla nazývána „státy“^{10a)}, není příčin, uvedené označení odmítati: jest si totiž uvědomiti, že v oblasti práva mezinárodního¹¹⁾ rozlišování mezi oběma dotýčnými skupinami nemá smyslu potud, že mezinárodněprávní řád všechna zmíněná společenství stejně označuje za adresáty svých norem, aniž při tom činí nějak rozdíl mezi společenstvím „státním“ a společenstvím „nestátním“^{12), 13)}.

⁸⁾ Přípustnost uvedeného rozlišování v oblasti dualistického nazírání jest mimo pochybnost.

⁹⁾ Tak s h o d n ě dnes převážná většina spisovatelů.

¹⁰⁾ Viz přílohu k úmluvě o Společnosti národů a čl. 1., odst. 2. uv. úmluvy.

^{10a)} Z důvodů na př. politických.

¹¹⁾ Něce jiného by bylo ovšem s hlediska práva vnitrostátního.

¹²⁾ Srovn. *Anzilotti*, *Lehrbuch des Völkerrechtes*, sv. I. (něm. překlad C. Brunse a K. Schmid), 1929, str. 91.

¹³⁾ *Strupp* (*Theorie und Praxis des Völkerrechtes*, 1925, str. 115). vzhledem k tomu, že Společnost národů má za členy též nestáty, označuje ji jako zvláštní spolek států („*besonders gearteter Staatenbund*“). Z hořejšího se však podává, že to zcela zbytečné.

V dalším zkoumejme nyní mezinárodněprávní subjektivitu jednoho z těchto spolků států — Společnosti národů.

K takovému úkolu staví se značná řada spisovatelů právních tak, že otázku mezinárodněprávní subjektivity státních sdružení řeší zcela abstraktně, bez náležitého zření k určitým konkrétním případům, a činí ji ve většině případů závislou na jistých předpokladech, jako na př. že mezinárodněprávní subjektivita toho kterého sdružení jest podmínována tím, zda celkový útvar je suverénním či nikoliv, aneb že existence mezinárodněprávní subjektivity sdružení států vyžaduje, aby dotýčný útvar byl takovým způsobem organisován, aby mohla býti vytvářena vlastní (samostatná) vůle a pod.

Mohli bychom zde uváděti velikou řadu spisů, v nichž se shledáváme s podobným postupem; omezme se však na vytčení nejtypičtějších, jako na př. na díla *Le Fura*¹⁴⁾, *Eberse*¹⁵⁾, *Redsloba*¹⁶⁾ a j.

Postup, jak všichni tito a jim blízcí theoretikové právní studují otázku mezinárodněprávní subjektivity sdružení států, jest zřejmě nesprávným. Nepřípustnost jeho musí nám vyjítí na jevo, jakmile správně si ujasníme pojem právního subjektu, právní subjektivity.

Nám musí jíti o poznání právního řádu nejen s hlediska objektivního, t. j. v jeho celistvosti jako souboru mezinárodněprávních norem — nýbrž též s hlediska subjektivního.¹⁷⁾ Plně můžeme totiž právní řád jedině tehdy poznávati, jestliže nám bude možno bezpečně zjistiti, které konkrétní povinnosti a práva se z toho kterého řádu právního podávají, jakož i které jsou to ony konkrétní body (právní subjekty neboli právní osoby)¹⁸⁾, do nichž jako účinky právního řádu jsou uvedené povinnosti a práva vedeny.

¹⁴⁾ Etat fédéral et Confédération d'Etats, 1896, na př. str. 511 a násl.; historická část tohoto díla byla přepracována a německy vydána *Posenerem* v roce 1902.

¹⁵⁾ Die Lehre vom Staatenbunde, 1910, zvl. str. 259 a násl.

¹⁶⁾ Théorie de la Société des Nations, 1927.

¹⁷⁾ Jedině tak budeme s to konkrétní právní řád správně interpretovati a tím i užívati — toť zajisté předním účelem každého právního řádu.

¹⁸⁾ K pojmu právního subjektu viz *Weyr*, Základy filosofie právní, (Nauka o poznávání právníckém), 1920, str. 161 a násl.

Nežli však přistoupíme k otázce nositele resp. nositelů (adresátů) povinností a práv, jež má v jednotlivých případech právní řád Společnosti národů na mysli, řekněme ještě v krátkosti několik povšechných slov, plynoucích z uvedeného subjektivního nazírání.

Způsobilost (vlastnost) býti právní osobou označujeme právní subjektivitou (osobností). V pojmu právní osobnosti zahrnujeme jak způsobilost býti subjektem povinností, tak způsobilost býti subjektem práv.¹⁹⁾

¹⁹⁾ T. zv. objektivní právní theorie zneuznávají pojem subjektu práv. Jest to následkem jejich odmítavého stanoviska ke konstrukci subjektivního práva. Tak na př. *Kelsen*, uv. m., str. 58: „Es bedeutet . . . das Urteil: jemand habe ein subjektives Recht (im Sinne von Berechtigung), ganz allgemein gefasst: Eine objektive und zwar generelle Rechtsnorm setzt die auf ein bestimmtes Verhalten eines anderen gerichtete Willensaeusserung des darum Berechtigten als Bedingung für die Pflicht zu dem intendierten Verhalten, speziell zur Realisierung des Zwangsaktes. Der Unterschied zwischen objektivem und subjektivem Recht, als Unterschied von genereller Norm und Berechtigung, bedeutet somit nicht das Verhältnis zweier einander anschliessender, unter keinen gemeinsamen Oberbegriff fallender Begriffe — wie dies der Fall ist, wenn man darunter den Gegensatz der Rechtsordnung zu dem ihr gegenüberstehenden Individualwillen versteht —; sondern das sogenannte subjektive Recht als Berechtigung ist nur eine besondere Gestaltung des objektiven Rechtes, ist selbst Norm. Dabei ist es noch ein zweites Prinzip, das den Begriff des subjektiven Rechtes dem objektiven gegenüber bestimmt. In der Idee des subjektiven Rechtes drückt sich der Gedanke des konkreten individuellen zum Unterschied vom abstrakten generellen Rechte aus. Subjektives Recht ist die Rechtsnorm, sofern sie konkreten individuellen Inhalt angenommen hat . . .“ I proto jest pro tento směr pojem subjektu práv toliko pouhou substantivní reprodukcí objektivního práva: „dem Recht als Objekt tritt — ein Spiegelbild gleichsam — das Recht als Subjekt gegenüber.“ (T a m ž e, str. 62). — Zcela obdobně též *Duguit*, *Manuel de droit constitutionnel*, 1918, po různu (viz na př. str. 127 a násl.) a j.

Správně na adresu Kelsenovu odpovídá *Weyr*, uv. m., str. 171 a násl.: „ . . . jeho (Kelsenovo) řešení problému právní subjektivity . . . jeví se býti nedostatečným. A jednostrannými možno nazvati jeho výsledky potud, pokud na právo pohlíží výhradně s hlediska objektivního . . . Aplikace práva, která má co činiti s pojmem subjektivních povinností a práv, s touto konstrukcí nevystačí. Ona musí míti ve vnějším světě pevné opěrné body, které jí hledání normativních bodů přičitatelnosti v konkrétních případech ulehčí. Tyto opěrné body musí býti pevné, t. j. ten, kdo aplikuje, musí si je představovati bez ohledu na subjektivisaci právních norem. Právě tomu však u *Kelsena* tak není: dle jeho konstrukce máme

Pojem právní osoby jest pojmem ryze p r á v n í m, i nikterak theoreticky se nekryje s pojmem osoby ve smyslu biologickém, t. j. jako lidské individuum. Je to pouze „pomocná představa právníckého poznávání,“²⁰⁾ pomyslný bod, který právní řád si sám vytváří za tím účelem, aby mohl býti aplikován.

Z formálního rázu tohoto pojmu se podává, že právní subjekt musí býti za všech okolností pojmem neměnným, vždycky stejným, ať již zaň označuje právní řád jednotlivce, stát či nějaké státní sdružení jako na př. Společnost národů. Je to právní pojem, s kterým naprosto se nesrovnává určité jeho differencování podle nějakých kriterií.

Ke vzniku právní osobnosti může dojíti jedině v oblasti určitého právního řádu, a jen na jeho podkladě. Proto nemůžeme uznávati existenci p ř i r o z e n ý c h právních osob.²¹⁾

Každý právní řád sám označuje určitá konkréta²²⁾ za body, k nimž chce vésti povinnosti a práva z něho plynoucí, čili, jimž chce dáti právní subjektivitu.²³⁾ Bude to někdy stanoveno výslovně, jindy jen nepřímou. Mnoho bude záležeti na tom, jak dalece normotvůrce (zákonodárce, mezinárodní konference) činí si správnou představu o účelu své činnosti a svých možnostech.²⁴⁾

Máme-li tudíž stanoviti, zda určitá věc (nemusí to býti věc ve smyslu hmotném) je nadána právní osobností,²⁵⁾ to můžeme totiž pouze jediný p e v n ý opěrný bod, a to jest stát jako subjekt povinností a práv. Veškeré ostatní body přičitatelnosti vznikají (sc. normativně) jako pomocné představy od případu k případu, když ta ona norma byla subjektivována, a zanikají, jakmile skutkové podstaty, na které víže právní řád vznik subjektivních povinností státu, zaniknou.“ — Výklad a kritika stanoviska Duguitova u *Matějky*, Pojem veřejnoprávní korporace, (knihovna Sborníku), 1929, str. 15 a násl.

²⁰⁾ *Weyr*, na uv. m.

²¹⁾ Části právní theorie bývají totiž za takové pokládány jednotliví lidé.

²²⁾ Po př. i abstrakta.

²³⁾ Takováto ustanovení právního řádu, byť nebyla právními normami ve vlastním slova smyslu, tvoří nezbytný jich doplněk. Čím jsou přesnějšími a jasnějšími — tím dokonaleji bude možno právní řád aplikovati.

²⁴⁾ Uv. m., str. 169 a násl.

²⁵⁾ Častěji bude asi hledáno, která věc představuje onen bod, na nějž jest vztahovati konkrétní povinnosti a práva, z určitého právního řádu plynoucí.

jedině řešiti ve vztahu k příslušnému právnímu řádu. Toliko tedy právní řád, a to jediné ten, který podle okolností bude přicházeti v úvahu, může nám dáti odpověď na takovouto otázku. Její výsledek nemůže proto býti podmiňován ohledem na jinou oblast právní. Zkoumáme-li na př., zda určitá věc má právní subjektivitu na základě mezinárodněprávního řádu, je lhostejno, zda se jí právní subjektivita dostává též na základě právního řádu vnitrostátního či nikoliv. Odpověď, založená na právním řádu mezinárodním, je zcela nezávislou na otázce subjektivitě té které věci podle právního řádu vnitrostátního.

A nyní uvažujme o tom, jak se podle právního řádu mezinárodního má otázka právní subjektivitě u Společnosti národů.

Zkoumejme, ke kterým vůbec bodům mezinárodněprávní ustanovení, vztahující se na Společnost národů, vedou stanovené povinnosti a práva.

Východiskem tohoto zkoumání buď nám úmluva o Společnosti národů a nejvýznačnější ustanovení těch mezinárodních smluv, jejichž obsahem jest taktéž normování Společnosti národů (většina mezinárodních smluv, uzavřených u příležitosti mírových smluv, zakončujících světovou válku.²⁶⁾ ²⁷⁾

Analysujeme-li v uvedeném směru úmluvu o Společnosti národů, tu vidíme, že zamýšlené účinky tohoto mezinárodněprávního řádu jsou v některých případech vedeny k jednotlivým státům — členům Společnosti národů,²⁸⁾ v jiných opět k Společnosti jako celku. Případy prvního druhu ovšem značně převažují případy druhu poslednějšiho.

Na základě rozboru ustanovení úmluvy můžeme tudíž mluvit o samostatné mezinárodněprávní subjektivitě Společnosti národů, odlišné od mezinárodněprávní subjektivitě států, jež sdružení toto vytvářejí, spíše jako o případu výjimečném. Naproti tomu však shledáváme, že v jednotlivých ustanoveních

²⁶⁾ Musíme zde upustiti od jich výpočtů.

²⁷⁾ V úvahu by mohly však přicházeti i některé normy mezinárodního práva obecného.

²⁸⁾ Totiž k těm, u nichž nastanou mezinárodněprávním řádem Společnosti národů stanovené předpoklady.

prve zmíněných mezinárodních smluv speciálních mnohem častěji se počítá se Společností národů jako samostatnou jednotkou. V takovýchto smlouvách práva a povinnosti zde vznikající nejsou tedy již právy a povinnostmi jednotlivých států. Ustanovení dotyčných smluv^{28a)} vytvářejí si zvláštní, nov ý b o d, a tomuto pak přiznávají mezinárodněprávní subjektivitu.

K otázce, proč asi úmluva v daleko větším rozsahu přičítá mezinárodněprávní povinnosti a práva jednotlivým státům — členům Společnosti — nežli Společnosti národů jako celku, vyložíme při jiné příležitosti.

Zde omezme se na prosté konstatování toho, že mezinárodněprávní subjektivita jest právním řádem Společnosti národů přiznávána jednou členským státům, účastnícím se na tom kterém společném projevu, každému zvlášť — jednou Společnosti národů jako samostatné jednotce. Bude to záležitosti na tom, jaké představy činil si normotvůrce (autoři dotyčných mezinárodních smluv) o poslání jím vytvořených (sjednaných) mezinárodněprávních norem, a jak se domníval, že jest je upravit, aby byly ve vnějším světě opravdu účinnými.

Společnost národů vznikla sdružením států za tím účelem, aby společným sledováním mohl býti snáze dosažen cíl („rozvoj součinnosti mezi národy a zaručení jejich míru a bezpečnosti“), vytčený v preambulu úmluvy,²⁹⁾ na níž se státy dohodly.

I ve Společnosti národů — právě tak jako v kterémkoli útvaru obdobném — musí býti postaráno o to, jak se bude projevovati vůle tohoto sdružení, nesoucí se za uskutečňováním společného cíle.

V tomto ohledu právní řád Společnosti národů počítá s dvojí formou tvoření společné vůle. Na každou pak z nich váže jiné účinky.

Shledáváme-li, že v případě některého jednání, zmíněným mezinárodněprávním řádem upravovaného, zůstává samostatná mezinárodněprávní subjektivita všech zúčastněných členských

^{28a)} A zajisté i úmluvy.

²⁹⁾ Odst. 1.

států Společnosti národů nedotčena — tu společná vůle jest představována prostým součtem vůlí dotyčných zúčastněných států.

Jinak tomu jest v tom případě, kde povinnosti a práva mezinárodněprávním řádem Společnosti stanovené, jest podle něho vésti nikoliv k jednotlivým státům sdruženým, nýbrž k Společnosti národů jako takové, t. j. k Společnosti jako samostatnému celku. V tomto případě společnou vůli nepředstavuje již souhrn jednotlivých vůlí členských států; tu mezinárodněprávní řád Společnosti vytváří vůli novou, samostatnou. A jako předpoklad tvoření takovéto společné vůle, která by byla samostatnou v poměru k vůlím členů Společnosti národů, stará se zmíněný právní řád o způsob, jakým bude tvořena: organizuje zvláštní mezinárodněprávní orgány, jež by k tomu cíli sloužily. Jsou to Rada a Shromáždění.³⁰⁾

Mezinárodněprávní řád Společnosti spojuje — jak jsme řekli — jiné účinky s projevem volním prvého druhu a jiné s projevem vůle Společnosti národů jako takové.

Jedná-li se o projev společné vůle, který jest představován součtem vůlí jednotlivých členů — států Společnosti, tu jsme řekli, že povinnosti a práva, na základě takovéhoho projevu vznikající, vztahují se vždycky jenom na ty státy, které se zúčastnily toho kterého společného projevu, i že se tím nezakládají povinnosti a práva Společnosti národů jako celku.

Pokud tedy jde o volní projevy Společnosti národů tohoto druhu, můžeme tvrditi, že jejím založením nemění se v nejmenším základní povaha stávajícího práva mezinárodního, vyjádřená zásadou, že k přijetí mezinárodněprávních závazků se strany států jest zapotřebí vlastního jich souhlasu. Proto všechna ustanovení mezinárodněprávního řádu Společnosti národů, sem spadající, předpisují zásadně³¹⁾ pro formulování společné vůle formu

³⁰⁾ Pokud Rada a Shromáždění jsou činnými v oblasti tvoření společné vůle, jež sestává z jednotlivých vůlí členů Společnosti národů, nejsou tyto vlastně orgány Společnosti v přesném slova smyslu.

³¹⁾ Míjíme zde vlastní usnesení (resolutions) a nikoliv pouhá usnesení ve formě doporučení (recommendations, vœux), jež jsou povždy právně nezávaznými a k jejich přijetí vyžaduje se podle stávající praxe Společnosti národů pouhá většina. — Viz

jednomyslnosti,³²⁾ která nutně musí se podávati z oně základní zásady, jež v uvedeném směru zůstala nedotčenou.

Avšak i jiné důsledky v této oblasti projevů nám při udržení platnosti zmíněné zásady musí vyplývati.

Tak odpověď na otázku, prakticky tak nesmírně důležitou, jak se má věc s těmi státy, které se zdrží hlasování — třebaš z toho důvodu, aby neznemožnily potřebné jednomyslné usnesení. Tu odpověď nám nemůže činiti nejmenších obtíží, byť i mezinárodněprávní řád Společnosti národů neobsahoval výslovného ustanovení: nemůže-li býti žádný stát právně vázán proti své vůli, pak jest evidentním, že i v uvedeném případě nemohou býti vázány státy, zdrževši se hlasování; ovšem jen potud, pokud by se o nich nedalo snad souditi na tichý souhlas.

Jinak v normách mezinárodněprávního řádu Společnosti národů, pokud se nechce vytvářeti společná vůle Společnosti jako celku, máme řadu výslovných ustanovení, jež všechna svědčí o tom, že jejich tvůrci vycházeli z předpokladu platnosti zmíněné základní zásady mezinárodního práva. Na doklad toho citujme zde — vedle již zmíněného ustanovení o usnášení ve formě jednomyslnosti — zvláště na př. ustanovení, podle kterého každý člen Společnosti národů, který není zastoupen v Radě, má býti vyzván, aby vyslal zástupce, který by zasedal jako člen (t. j. se všemi právy člena Rady) ve schůzích Rady, kdykoliv se tam projednávají otázky, dotýkající se zvláště („particulièrement“) jeho zájmů.³³⁾

Zásadu, že státy nemohou býti proti své vůli právně vázány, máme však porušovánu oněmi ustanoveními mezinárodněprávního řádu, kde vytváří se zvláštní, samostatná vůle Společnosti národů.³⁴⁾ Toto porušení přináší s sebou skutečnost, že právní

Schindler, Die Verbindlichkeit der Beschlüsse des Völkerbundes, 1927, str. 65 a násl.

³²⁾ Srovn. čl. 5., odst. 1. úmluvy.

³³⁾ Čl. 4., odst. 5.

³⁴⁾ Vlastně ani v tomto případě nedochází k závazkům států proti jejich vůli, neboť tím, že přijaly takováto ustanovení mezinárodněprávního řádu Společnosti národů, předem daly souhlas k důsledkům, které se z uvedených ustanovení budou podávati. Budou-li tudíž na př. určité státy hlasovati proti přijetí jisté resoluce a právní řád bude se spokojovati s pouhým usnesením většinovým — tu dlužno míti za to, že opponující státy dávají sice na jevo své odchýlné smýšlení o konkrétní záležitosti, avšak v případě přehlasování že jsou pro přijetí ve smyslu vůle většiny.

řád zde pokládá za mezinárodněprávní osobu přímo Společnost národů jako celek, kterážto skutečnost má pak za následek zcela jiné důsledky nežli jsme viděli v případě prve uvedeném.

Z nejdůležitějších těchto důsledků uvedme zde zvláště to, že mezinárodněprávní ustanovení, patřící do této kategorie — přes to, že ve většině případů zachovávají stále pro formulování vůle Společnosti formu jednomyslnosti — přece v některých případech připouštějí již usnášení podle zásady majoritní. Ježto pak ve všech případech se jedná o společný volní projev, jehož účinky jsou právním řádem přičítány, jak jsme řekli, Společnosti národů jako celku, musíme mít za to, že — pokud řádně došlo k projevu v předepsané formě — budou jím vázány všechny členské státy. Tedy pokud by mezinárodněprávní řád vyžadoval jednomyslný projev, budou vázány i ty státy, jež se hlasování zdržely — pokud pak by šlo o projev, kde by se právní řád spokojoval usnesením pouhé většiny států, taktéž i ony státy, které výslovně se vyslovily proti jeho přijetí.

Z povahy tvoření vůle Společnosti národů tohoto druhu musí taktéž vyplývat, že v této právní sféře nebude mít platnosti výše zmíněné ustanovení čl. 4, odst. 5 paktu o přibírání interesovaných států k jednáním Rady.

Zde Rada jež činnou jako pravý orgán Společnosti národů.

LITERATURA.

Národní hospodářství a finanční věda.

Dr. Karel Engliš, Finanční věda. Nástin theorie hospodářství veřejných svazků. Nákladem Borového, 1929, str. 408.

Finančněvědecká literatura česká je poměrně bohatá. Možno tu jmenovati především Finanční vědu Kaizlovu I. a II. díl (vyšla též v německém jaz.), dále Bráfovu Finanční vědu (vyšla r. 1915 po smrti Bráfové jako III. svazek jeho Nástinu přednášek universitních) a Funkovy Základy přednášek: Finanční věda se zvláštním zřetelem k čsl. zákonodárství finančnímu. K těmto dílům přibyla teď Englišova „Finanční věda“.

Ona přináší po úvodních výkladech o hospodářství veřejných svazků (oddíl I.: Obecné pojmy) především v oddílu II. výklad o hospodářství